

Opracowanie sygnałne:

Przedwynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych¹⁾ w 2016 r.

Szacunek przedwynikowy produkcji głównych upraw rolnych i ogrodniczych w 2016 r. przedstawia się następująco:

- zbiory zbóż ogółem ocenia się na 29,9 mln t, tj. około 7% więcej od zbiorów ubiegłorocznych;
- produkcję zbóż podstawowych z mieszkankami zbożowymi szacuje się na 25,8 mln t, tj. o około 5% więcej od uzyskanej w 2015 r.;
- zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na ok. 2,2 mln t, tj. o około 22% mniej od zbiorów ubiegłorocznych;
- zbiory ziemniaków (łącznie z produkcją w ogrodach przydomowych) szacuje się na ok. 8,3 mln t, tj. o około 31% więcej od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym;
- zbiory buraków cukrowych ocenia się na ok. 13,0 mln t, tj. o około 39% więcej od produkcji uzyskanej w 2015 r.;
- produkcję warzyw gruntowych ocenia się na ponad 4,4 mln t, tj. o blisko 17% więcej od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym;
- tegoroczne zbiory owoców z drzew szacuje się obecnie na ok. 4,0 mln t, tj. o ok. 12% więcej od zbiorów ubiegłorocznych;
- zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych szacuje się na prawie 0,6 mln t, tj. o ok. 10% więcej od produkcji uzyskanej w roku 2015.

Zboża

Według rzeczoznawców jakość ziarna zbóż ze zbiorów bieżącego roku jest gorsza od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym. Na słabszą jakość ziarna zbóż miały wpływ nawracające opady deszczu podczas żniw. Opady powodowały przedłużenie żniw, porastanie ziarna (szczególnie pszenżyta) i zwiększały jego wilgotność. Ziarno z tegorocznych zbiorów miało na ogół gorsze parametry biochemiczne.

Żniwa rozpoczęto w drugiej dekadzie lipca. Z powodu opadów deszczu w pierwszej połowie sierpnia zbiór zbóż był utrudniony. Szczególnie trudne warunki występowały w północno-zachodniej części Polski. Do końca miesiąca na obszarze prawie całego kraju prace żniwne zakończono, ale lokalnie na części pól żniwa odbywały się jeszcze na początku września. W niektórych rejonach kraju zboża słabo plonujących plantacji lub znajdujących się na podmokłych polach mogą pozostać niezbrane. Ziarno z tegorocznych zbiorów często wymagało dosuszenia.

¹⁾Informacja zawiera wyniki przedwynikowego szacunku plonów i zbiorów zbóż, rzepaku i rzepiku, ziemniaków, buraków cukrowych, warzyw gruntowych i owoców, II pokosu traw łąkowych opracowane na podstawie: wstępnych wyników badania struktury gospodarstw rolnych przeprowadzonego w ok. 200 tys. gospodarstw indywidualnych, reprezentacyjnego badania plonów zbóż oraz rzepaku i rzepiku przeprowadzonego w ok. 18 tys. gospodarstw indywidualnych, sprawozdawczości z gospodarstw osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, ekspertyz rzeczoznawców terenowych i centralnych GUS, a także wartości wskaźnika zieleni opracowanego w Instytucie Geodezji i Kartografii oraz monitoringu suszy rolniczej prowadzonego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy.

Na podstawie wstępnych wyników badania struktury gospodarstw rolnych szacuje się, że powierzchnia uprawy zbóż ogółem w 2016 r. wyniosła około 7,7 mln ha, w tym powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi - około 7,1 mln ha, z tego:

- ✓ pszenicy około 2,3 mln ha,
- ✓ żyta ponad 0,9 mln ha,
- ✓ jęczmienia około 1,0 mln ha,
- ✓ owsa około 0,5 mln ha,
- ✓ pszenżyta około 1,3 mln ha,
- ✓ mieszanek zbożowych około 1,0 mln ha.

W strukturze zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zmniejszył się udział powierzchni zbóż intensywne i wyniósł ok. 65,1%, a zwiększył się udział powierzchni zbóż ekstensywnych do 34,9%. W porównaniu do powierzchni z roku ubiegłego udział powierzchni zbóż intensywne zmniejszył się o 5,3 pkt. procentowego i o tyle samo zwiększył się udział zasiewów zbóż ekstensywnych.

W strukturze zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi udział powierzchni zbóż ozimych wyniósł 58,0%, a powierzchni zbóż jarych – 42,0%. W porównaniu do powierzchni z roku ubiegłego udział powierzchni zbóż ozimych zmniejszył się o 7,8 pkt. procentowego, natomiast o tyle samo zwiększył się udział zasiewów zbóż jarych.

Szacuje się, że **plony zbóż ogółem wyniosą ok. 38,7 dt/ha**, tj. o 1,4 dt/ha (o 4%) więcej w porównaniu do ubiegłorocznych, a **plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosą 36,6 dt/ha**, tj. w porównaniu do ubiegłorocznych mniej o 0,1 dt/ha (o 0,3%).

Zbiory zbóż ogółem ocenia się na ok. 29,9 mln t, tj. o 1,9 mln t (o 7%) więcej w porównaniu do zbiorów ubiegłorocznych.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na 25,8 mln t, tj. o 1,1 mln t (o 5%) więcej w porównaniu do zbiorów ubiegłorocznych.

Plony zbóż ozimych łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi według szacunku przedwzrostowego oceniono na 39,7 dt/ha, tj. o 0,6 dt/ha (o ok. 2%) mniej od plonów z roku ubiegłego.

Plony poszczególnych gatunków **zbóż ozimych** według szacunku przedwzrostowego w 2016 r. przedstawiają się następująco:

- ✓ pszenica 47,4 dt/ha,
- ✓ żyto 29,0 dt/ha,
- ✓ jęczmień 42,7 dt/ha,
- ✓ pszenżyto 36,7 dt/ha,
- ✓ mieszanki zbożowe 32,4 dt/ha.

Zbiory zbóż ozimych wyszacowano na 16,3 mln t, w tym:

- ✓ pszenicy na 8,4 mln t, tj. o 15% mniej niż w 2015 r.,
- ✓ żyta na ok. 2,7 mln t, tj. o 36% więcej niż w roku ubiegłym,
- ✓ jęczmienia na ok. 0,8 mln t, tj. o 18% mniej niż w roku ubiegłym,
- ✓ pszenżyta na 4,0 mln t, tj. o 15% mniej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ✓ mieszanek zbożowych na około 0,3 mln t, tj. o 13% mniej niż w 2015 r.

Plony zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi oszacowano na 32,3 dt/ha, tj. o 2,7 dt/ha (o 9%) więcej od plonów ubiegłorocznych.

Plony poszczególnych gatunków **zbóż jarych** według szacunku przedwzrostkowego w 2016 r. przedstawiają się następująco:

- ✓ pszenica 37,1 dt/ha,
- ✓ jęczmień 34,8 dt/ha,
- ✓ owies 28,5 dt/ha,
- ✓ pszenżyto 31,9 dt/ha,
- ✓ mieszanki zbożowe 29,4 dt/ha.

Zbiory zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wyszacowano na ok. 9,6 mln t, w tym:

- ✓ pszenicy na około 2,1 mln t, tj. o 99% więcej niż w roku ubiegłym,
- ✓ jęczmienia na ok. 2,7 mln t, tj. o 35% więcej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ✓ owsa na 1,4 mln t, tj. o 16% więcej w porównaniu do zbiorów z 2015 r.,
- ✓ pszenżyta na około 0,6 mln t, tj. o 1% mniej niż w roku ubiegłym,
- ✓ mieszanek zbożowych na ok. 2,7 mln t, tj. o 42% więcej niż w 2015 r.

Rzepak i rzepik

Duże straty zimowe na plantacjach rzepaku w wyniku styczniowych mrozów spowodowały konieczność zaorania wielu plantacji. łącznie na obszarze całego kraju do zaorania zakwalifikowano ok. 16% (w 2015 r. – ok. 0,3%) powierzchni zasianej jesienią, a stan plantacji rzepaku ozimego, który pozostawiono pod tegoroczne zbiory oceniano gorzej niż przed rokiem.

Według wstępnych wyników badania struktury gospodarstw rolnych ocenia się, że powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w bieżącym roku zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o około 13% i wyniosła ponad 0,8 mln ha. Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na ok. 2,2 mln t, tj. o około 22% mniej od ubiegłorocznych.

Ziemniaki

Warunki wegetacji – od posadzenia do połowy czerwca były niezbyt korzystne dla uprawy ziemniaków. Występujące w drugiej połowie czerwca i w lipcu opady deszczu znacznie poprawiły stan plantacji ziemniaków, zwłaszcza odmian późniejszych i później posadzonych. Z uwagi na nierównomierny rozkład opadów, różny poziom agrotechniki i warunki glebowe stan plantacji jest zróżnicowany regionalnie. Szacuje się, że w bieżącym roku nastąpił w kraju niewielki wzrost powierzchni uprawy ziemniaków, głównie z powodu zwiększonego zapotrzebowania surowcowego przemysłu skrobiowego oraz korzystnej koniunktury na rynku ziemniaków jadalnych w ubiegłym sezonie (wysokie ceny za ziemniaki jadalne). Na podstawie wstępnych wyników badania struktury gospodarstw rolnych powierzchnię uprawy ziemniaków ocenia się na ponad 0,3 mln ha. Ocenia się, że plony ziemniaków w bieżącym roku wyniosą 259 dt/ha i będą większe od ubiegłorocznych o ok. 49 dt/ha tj. o 23%. Zbiory ziemniaków szacuje się na ok. 8,3 mln t tj. więcej od zbiorów ubiegłorocznych o 31%.

Buraki cukrowe

Szacuje się, że powierzchnia uprawy buraków cukrowych będzie większa od ubiegłorocznej o ok. 12% i wyniesie około 0,2 mln ha. Warunki pogodowe w okresie wiosny z uwagi na chłodne noce i niedostateczne uwilgotnienie gleby nie sprzyjały wschodom i wzrostowi roślin buraka cukrowego. Majowe opady deszczu zdecydowanie poprawiły stan plantacji i zapoczątkowały intensywny wzrost

roślin. W lipcu i sierpniu pogoda również sprzyjała dynamicznemu wzrostowi masy korzeni buraków cukrowych. Plantacje buraków cukrowych obecnie są w bardzo dobrej kondycji, a obsadę roślin szacuje się na 96 tys. sztuk na 1 ha powierzchni. Wysokość plonów buraków cukrowych oszacowano wyżej od ubiegłorocznych o ok. 24% - na poziomie 646 dt/ha. Zbiory buraków cukrowych ocenia się na ok. 13,0 mln t tj. o 39% więcej od uzyskanych w 2015 r.

We wrześniu buraki cukrowe znajdowały się w fazie intensywnego przyrostu masy, co w przypadku dobrego nasłonecznienia w ciągu dnia i chłodnych nocy w dalszym okresie wegetacji rokuje zwiększenie masy korzeni oraz wysoką zawartość cukru.

Siano łąkowe

Warunki wegetacji roślinności łąkowej po zbiorze pierwszego pokosu były na ogół dobre, chociaż regionalnie zróżnicowane. Rosnąca temperatura powietrza sprzyjała intensywnemu wzrostowi roślinności łąkowej. Warunki meteorologiczne i zaopatrzenie roślin w wodę w końcu czerwca i w lipcu było na ogół dobre, stąd plony i zbiory drugiego pokosu siana łąkowego były dość wysokie. Do zbioru drugiego pokosu siana łąkowego przystąpiono lokalnie w drugiej dekadzie lipca, a sianokosy z powodu opadów i nadmiernego uwilgotnienia gleby przeciągnęły się aż do pierwszej dekady września. Niekorzystna pogoda w okresie zbioru drugiego pokosu traw utrudniała dosuszenie siana i miała niekorzystny wpływ na jego wartość paszową. Plony drugiego pokosu traw łąkowych w przeliczeniu na siano oceniono na około 18,4 dt/ha, natomiast zbiory z łąk trwałych (w przeliczeniu na siano) z drugiego pokosu wyniosły około 4,7 mln t.

Nadal czynnikiem ograniczającym plonowanie i zmieniającym skład gatunkowy runi trwałych użytków zielonych jest niskie ich nawożenie.

Warzywa gruntowe

Od czasu wstępnego szacunku (opublikowanego w lipcu) warunki dla wegetacji warzyw gruntowych na ogół były korzystne. Wysokie temperatury powietrza i dostateczna ilość opadów w pierwszej połowie sierpnia sprzyjały dobremu plonowaniu. Symptomy suszy glebowej, jakie zaobserwowano wiosną, nie wpłynęły znacząco na obniżenie plonowania warzyw. W ostatnim okresie ponownie zanotowano oznaki niedostatecznego uwilgotnienia gleby. Jeśli warunki wilgotnościowe będą się w dalszym ciągu pogarszały, to przewidywane obecnie zbiory warzyw odmian późnych mogą ulec obniżeniu. Na obecnym etapie łączną produkcję warzyw gruntowych (wczesnych i późnych) szacuje się na ponad 4,4 mln ton, tj. na poziomie zdecydowanie wyższym od ubiegłorocznego (o blisko 17%) i nieco wyższym od przewidywanego w lipcu. W porównaniu do słabych zbiorów z roku 2015, przewiduje się zdecydowany wzrost produkcji wszystkich podstawowych gatunków warzyw gruntowych. Największy wzrost produkcji, w porównaniu do roku ubiegłego zanotowano dla warzyw kapustnych i ogórków. Tegoroczną produkcję kapusty ocenia się na ponad 1 mln t (o przeszło 17% więcej od produkcji roku poprzedniego), a kalafiorów na 236 tys. t (o blisko 22% więcej). Zbiory ogórków zostały w bieżącym szacunku ocenione na 263 tys. t (o 19% więcej), a pomidorów na 260 tys. t (o 10% więcej). Produkcja marchwi jadalnej została oszacowana na 786 tys. t (na poziomie o 16% wyższym od ubiegłorocznego), a buraków ćwikłowych na ok. 346 tys. t (o blisko 17% wyżej niż w roku 2015). Zbiory cebuli przewiduje się na poziomie blisko 630 tys. t (o ok. 15,0% wyższym od uzyskanych w roku poprzednim). Produkcję pozostałych gatunków warzyw łącznie oszacowano na poziomie zdecydowanie wyższym od ubiegłorocznego (o ok. 19%), tj. na ok. 886 tys. t. O ostatecznych plonach i zbiorach warzyw gruntowych

odmian późnych zadecyduje jednak dalszy przebieg pogody. Powyższe prognozy mogą ulec obniżeniu, jeśli warunki dalszej wegetacji i zbiorów będą niekorzystne.

Owoce

Tegoroczne zbiory owoców, zwłaszcza jabłek, przewiduje się na rekordowym poziomie. Pomimo opóźnionego wznowienia wegetacji wiosną oraz na ogół niesprzyjających warunków podczas kwitnienia, drzewa i krzewy w większości dobrze zawiązały owoce, a warunki ich dalszej wegetacji były korzystne. Owoce na ogół dorastały w sprzyjających warunkach termicznych i wilgotnościowych. Lokalnie problemem były uszkodzenia spowodowane gradobiciem. Plon biologiczny większości gatunków w bieżącym roku oceniony został jako bardzo wysoki, lecz z uwagi na uwarunkowania ekonomiczne, np. w przypadku wiśni i porzeczek czarnych, część owoców pozostała niezrebrana. Potencjał produkcyjny sadów zwiększa się z roku na rok znacząco, a sprzedaż materiału szkółkarskiego jest wciąż wysoka. Do uprawy wprowadzane są nowe, bardziej plenne odmiany. W okres pełnego owocowania wchodzi nowo założone, intensywne sady, w związku z tym w bieżącym sezonie można przewidywać zdecydowany wzrost zbiorów większości gatunków owoców z drzew, a zwłaszcza jabłek i czereśni. Rekordowa produkcja jabłek może jednak nie zostać w pełni zebrana. Na obecnym etapie wegetacji zbiory jabłek szacuje się na ponad 3,5 mln ton tj. o ok. 12-15% więcej od zbiorów ubiegłorocznych. Produkcję gruszek i śliwek ocenia się również na poziomie o ok. 15% wyższym od ubiegłorocznego, tj. zbiory gruszek na ponad 80 tys. t, natomiast zbiory śliwek na ok. 110 tys. t. Zbiory z sadów wiśniowych szacuje się na ok. 195 tys. t (o blisko 10% wyżej niż w 2015 r.), pomimo pozostawienia na drzewach znacznej ilości owoców. Tegoroczne plonowanie wiśni było wyjątkowo wysokie (wyższe niż szacowane w lipcu), lecz z przyczyn ekonomicznych nie wszystkie owoce zostały zebrane. Produkcję czereśni oszacowano na rekordowym poziomie - zbiory z sadów czereśniowych oceniono na ok. 54 tys. t (wzrost o ok. 11%). Przewiduje się, że łączne zbiory pozostałych gatunków owoców z drzew (brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich) uzyskane z sadów i poza sadami będą zbliżone do ubiegłorocznych i wyniosą blisko 21 tys. t.

Tegoroczne zbiory owoców z drzew na obecnym etapie ocenia się na ok. 4,0 mln t, tj. na poziomie o ok. 12% wyższym od ubiegłorocznego i nieco wyższym od szacunku wstępnego.

Spośród owoców jagodowych, jedynie dla truskawek przewiduje się spadek produkcji w porównaniu do poprzedniego sezonu zbiorów. Tegoroczne warunki wegetacji były dla truskawek niezbyt korzystne. Wiosną wystąpił brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie, natomiast wysokie temperatury powietrza w czerwcu spowodowały skrócenie okresu zbiorów i obniżenie plonowania truskawek letnich. Według obecnego szacunku rzeczoznawców zbiory truskawek w 2016 r. zostały ocenione na blisko 196 tys. t, tj. o 5% mniej od uzyskanych w roku 2015. Produkcję porzeczek ogółem (czarnych i kolorowych łącznie) ocenia się obecnie na ok. 165 tys. t (tj. na poziomie nieco wyższym od ubiegłorocznego). Z powodu niskiej opłacalności zbytu porzeczek czarnych, część owoców tego gatunku nie została zebrana. Tegoroczna produkcja malin jest oceniana, podobnie jak w szacunku wstępnym, na ponad 120 tys. t, tj. o blisko 50% wyżej od bardzo słabej produkcji ubiegłorocznej. Przy sprzyjających warunkach dla zbioru maliny jesiennej możliwe byłoby osiągnięcie wyższych (nawet rekordowych) zbiorów, lecz zaznaczające się symptomy braku dostatecznej ilości wilgoci w glebie zapewne nie pozwolą na osiągnięcie takiego wyniku. Produkcję agrestu w bieżącym roku oszacowano na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego, tj. na ok. 12 tys. t. Zbiory pozostałych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych zostały ocenione na blisko 70 tys. t, to jest o ok. 13% więcej od uzyskanych w roku ubiegłym.

Łączną produkcję zebraną owoców jagodowych szacuje się na niespełna 0,6 mln t, o ok. 10% więcej od produkcji uzyskanej w roku 2015.

Warunki agrometeorologiczne

Występujące w drugiej i trzeciej dekadzie czerwca opady deszczu, miejscami dość obfite, poprawiły stan uwilgotnienia przesuszonej wierzchniej warstwy gleby (szczególnie w północno-zachodniej części kraju). W pierwszej połowie lipca obserwowano dojrzewanie upraw, a opady deszczu zapewniały dobre uwilgotnienie gleby. W drugiej dekadzie lipca lokalnie przystąpiono do koszenia rzepaku i rzepiku, a następnie poszczególnych zbóż. Przebieg warunków pogodowych w okresie żniw był zróżnicowany lokalnie i regionalnie.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2015 r. do lata 2016 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2015				
Wrzesień	14,7	1,7	59,9	101,7
Październik	7,6	-0,7	33,5	78,0
Listopad	5,7	2,7	57,3	138,8
ZIMA ^{b)} 2015/2016				
Grudzień	4,5	4,7	26,6	63,3
Styczeń	-2,6	-0,8	28,6	93,4
Luty	3,3	4,2	54,6	205,3
WIOSNA ^{b)} 2016				
Marzec	3,9	1,2	33,8	104,1
Kwiecień	8,7	1,3	40,9	99,1
Maj	14,6	1,7	47,6	81,9
LATO ^{b)} 2016				
Czerwiec	18,2	2,4	61,5	81,5
Lipiec	18,9	1,4	126,5	149,8
Sierpień	17,7	0,5	58,1	82,9

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000 b) średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Stanisław Niszczoła

Tel: 22 608 33 53

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Artur Satora

Tel: 22 608 3475, 22 608 3009

e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Więcej na: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/>